

zarja v lastno korist, da naj omeji dopisovanje vojnim vjetnikom na poštne dopisnice ter naj ne piše pisem, ker je dokazano, da pismo rabi povprečno 2 meseca dalje za vročitev, kakor dopisnica. Vzroki temu ravnanju niso pri poštnem uradovanju, temveč pri cenzuri, ker se cenzurirajo vedno dopisnice pred pismi, ter v istem času, katerega zahteva pismo, se reši že 5 do 10 in tudi več dopisnic. Tako je omogočeno veliko dopisovalcem, da prejmejo vojni ujetniki točno dopisnice od svojcev.

ŠOLSTVO V HELMSKEM OZEMLJU.

Kakor znano, je malo pred vojno ruska vlada odtrgala helmsko gubernijo od poljske celote in jo priključila upravi ruskega cesarstva. Avstrijska uprava je to rusko nasilnost zopet popravila in helmsko ozemlje zopet združila z materjo Poljsko. »Głos Lubelski« objavlja zanimivo statistiko poljskega šolstva v helmskem ozemlju. V 13 občinah, ki obsegajo 250 vasic, se nahaja že sedaj 51 šol, v katerih poučuje 56 največ ženskih učnih oseb. Učencev je 2500, to je povprečno na vsako šolo po 50. Šole vzdržuje »Meščanski odbor«. Učeca se mladina prispeva po rublju na mesec.

AVSTRIJSKI DRŽAVNI PRORAČUN PO § 14.

Državni zakonik objavlja cesarsko naredbo o državnem gospodarstvu od 1. julija 1916 do 31. decembra 1916. Ta začasni proračun pooblašča vlado, da sme pobirati davke, doklade in pristojbine po obstoječih normah in izplačevati državne izdatke na račun državnega proračuna, ki naj bi se zakonito sestavil za upravno leto 1916/17. Cesarska naredba vsebuje tudi pooblastilo, da se brez trajne obremenitve državnega zaklada nabavijo s kreditnimi operacijami potrebna sredstva za pokritje iz državnih dohodkov upravnih let 1914/15 in 1915/16 nepokritih državnih izdatkov.

NA OGRSKEM.

Tretje prebiranje črnovojniških letnikov 1877 do 1866, ki je pri nas že dovršeno, se vrši na Ogrskem šele od 29. avgusta do 21. septembra.

SMOTER VOJNE — LAŠKA REPUBLIKA.

»Baseler Nachrichten« poročajo iz Rima: Organizacija rimskih republikancev je sprejela dnevni red, ki izjavlja, da ne umeva, zakaj je vstopil socialist Commandini v »ministrstvo kralja«, ker tega koraka narodna potreba ne more upravičiti. Končni smoter te vojne more bitile italijanska ljudovlada.

FRANCOSKI FINANČNI KROGI O KONCU VOJNE.

Bazeljski listi javljajo: Francoski finančni krogi sodijo, da se mora vojna do konca leta končati. Diplomati morajo dobiti formulo, ki bo omogočila mir. — Švicarski listi nadalje javljajo: Po zanesljivih poročilih iz Pariza je bila ministru Briandou od parlamenta izrečena zaupnica zaradi tega, ker je vlada izjavila, da bo najkasneje do konca leta izvojevana zmaga in bo konec vojne.

Pristopajte kot člani k „Rdečemu križu“!

spet se oglasi jih sto: učitelj se ne sme mešati v političko blato. Da, žalibog sta na Slovenskem politika in pa gostilniško kričanje identična pojma, in do tega se učitelj res nikakor ne sme ponižati. Pač pa je učiteljevo sodelovanje v domačem občinskem odboru neobhodno potrebno in ravno tu mora tudi priti ona sto in stotisočkrat po nemarnem izrečena fraza »delo za narod« do plodonosne veljave. O odgovoru, da je v današnjih razmerah to nemogoče, danes ne moremo debatirati. Gotovo pa je politička naobrazba za vsakega učitelja neobhodno potrebna in aktivno sodelovanje v komunalni politiki njegova dolžnost. In tudi tu pride njegova skrb za mladino do uspešnega uveljavljanja. Teorije socializma postajajo istina, in tudi mladina in vzgoja morata postati javna zadeva.

Pozdravlja Te

Tvoj

F.

DELO SLOVENSKEGA UČITELJSTVA ZA »RDEČI KRIŽ« IN DRUGE VOJNO-POMOŽNE SVRHE.

V »Tednu Rdečega križa« je nabrala šolska mladina v Gorjah na Gorenjskem 106 K, znakov pa je prodala za 174 K = 280 K; Lichtenthurnov zavod v Ljubljani s šolsko priredbo 213 K 89 vin.; razstava ženskih nočnih del šentjakobske šole v Ljubljani 874 K 38 vin.; Franc Korbar, učenec ljudske šole v Preserjih pri Radomljah, 8 K; učiteljica Tonica Kračmanova v St. Lenartu pri Laškem Trgu 2 K; šolsko vodstvo v Semiču 224 K čistega dohodka dveh prireditelj tamkajšnje šolske mladine; vodstvo slovenske ljudske šole na Vrdeli nabranih med učenci tekom meseca junija 12 K 88 vin.; v »Tednu Rdečega križa« zbrali šolski otroci v Radovici (Bela Krajina) 25 K; uprizaritve »V kraljestvu palčkov« po CM šolah v Trstu 1023 K 80 vin.; ravnatelj Fr. Robič in učitelj Fr. Zacherl v Ljutomeru za julij po 5 K = 10 K; roditeljski sestank v šoli na Katinari 68 K 50 vin.; skupaj 2742 K 45 vin.

V zadnji številki izkazanih 136.729 K 51 v. Danes izkazanih 2.742 « 45 «

Dostoj nabranih 139.471 K 96 v.

V izkazu, priobčenem v 12. številki, mora stati pri vsoti 1398 K 56 vin., da so nabrali ta znesek v Šmartnem pri Litiji, kar je pomotoma izpuščeno.

IV. VOJNO POSOJILO.

Pri nastopnih šolskih nabiralščih na slovenskem Stajerskem so po prizadevanju in agitaciji slovenskega učiteljstva podpisali za IV. vojno posojilo, in sicer: Št. Jurij ob Ščavnici 200.000 K; Št. Jakob v Sl. Gor. 145.000 K; Arvež 80.000 K; Jarenina 64.000 K; Hajdina pri Ptuj 58.000 K; Tezna 45.000 K; Št. Lenart v Sl. Gor. 44.000 K; Tinsko pri Slov. Bistrici 37.000 K; Št. Jurij ob Pesnici 36.000 K; Sv. Marko pri Ptuj 36.000 K; Vičina 30.000 K; Selnica 21.000 K; Žužem 26.000 K; Slov. Gradec 26.000 K; Št. Rupert 20.000 K; Hože 8.000 K; Šmiklavž 21.000 K; Celje okolica 900 K; skupno torej — kolikor nam je doslej znano — 97.900 K. — Po prizadevanju tov. M. Debelaka, nadučitelja v Šmartnem pri Litiji, se je podpisalo III. vojnega posojila 10.000 K (ne 8000 K, kakor je pomotoma izkazano v 12. številki).

V 12. številki izkazanih 1.034.900 K — v. Danes izkazanih 897.900 « — «

Skupaj IV. vojno posojilo 1.932.800 K — v.

DENARNI USPEH DELA SLOVENSKEGA UČITELJSTVA V DOBI VOJNE DO DANES.

Za »Rdeči križ« itd. 139.471 K 96 v. III. vojno posojilo 274.148 « 69 « IV. vojno posojilo 1.932.800 « — « Srednje šole 29.704 « 58 « Končna vsota 2.376.125 K 23 v.

Kaj bo z ljudsko šolo.

To vprašanje sedaj najbolj zanima vse učiteljstvo v naši državi, kar je popolnoma razumljivo. — Nemške učiteljske organizacije na Koroškem, Stajerskem in Češkem zahtevajo podržavljenje ljudske šole, kar pa odklanja nižjeavstrijsko, moravsko in šlezjsko nemško učiteljstvo. — Zveza čeških učiteljskih društev je zavzela to stališče: »Podržavljenje ljudske šole je v prvi vrsti gospodarsko vprašanje, in tega ne bo tako lahko rešiti po vojni, ko bodo na vse strani odločevale gospodarske razmere. Drugič: kar država zahteva od ljudske šole, ji ta daje brez ugovora, ne da bi bila država dolžna šolo vzdrževati. Ti dve dejstvi bosta gotovo odločili, da se država ne izreče za podržavljenje ljudske šole in da bo agitacija nemških tovarišev brez uspeha. Od češke strani so stremljenje po podržavljenju ljudske šole vedno zavračali, ker bi naša narodna avtonomija izgubila kos svojih lastnih tal. Tudi javno časopisje je odklonilo sedanjo agitacijo nemškega učiteljstva. Gotovo je, da se bo to vprašanje rešilo neke drugje in da bodo glasovi čeških zastopnikov tudi nekaj veljali.«

Kako je stališče vseslovenskega učiteljstva, to naj bi se ugotovilo v prvi vrsti na sestanku tega učiteljstva, ki ga namestna naša Zaveza sklicati s pozivom »Za skupno delo!« — Soglasno mnenje vsega slovenskega učiteljstva bo gotovo uvaževali takrat in tam, kadar in kjer bodo odločevali našo in našega šolstva usodo. Moralna in stanovska dolžnost vsakega posameznika je, da se ne cepimo ob reševanju tega vprašanja, ki je za nas vme skupno in najvažnejše, nego da nastopimo kot kompaktna masa za boljše bodočnost svojega šolstva in stanu!

Štatistika.

Da bo mogoče sestaviti natančno in zanesljivo štatistiko o vsem delu, ki sta ga v dobi vojne izvršila šola in učiteljstvo, pozivljamo vsa šolska vodstva po vsem slovenskem ozemlju, naj se takoj lotijo tega dela. Vsako šolsko vodstvo ima gotovo ves material že zbran, treba ga je le prenesti in označiti v razpredelnico, katere vzorec prijavljamo na tem mestu.

Vsako šolski voditelj naj si nariše tako razpredelnico na pol pole papirja, naj jo izpolni v vseh njenih delih ter jo pošlje

na šolsko vodstvo v Zagorju-Toplicah zanesljivo do 30. t. m.

Kolikor nam je znano, imajo c. kr. okrajni šolski nadzorniki vse zbirke znanovane. Prosimo jih tem potom, naj dajo te svoje seznamke gorenjemu naslovu na razpolago, da pojde delo hitreje in natančneje izpod rok.

Sodelovanje vsakogar v tem oziru je domoljubna in stanovska dolžnost, da pokažemo javno, koliko ogromnega dela sta izvršila slovenska šola in slovensko učiteljstvo v dobi te vojne!

Dežela:	Okraj:	Ime šole (pečat):	
Posebne opazke:			Koliko učnih oseb je na šoli?
			„ „ „ „ v vojni službi?
			„ „ „ „ „ padlih?
			„ „ „ „ „ ranjenih?
			„ „ „ „ „ odlikov.?
			„ učencev šteje šola?
			Zbirke v dobi vojne?
	parov	nogavic napletli — nabrali	
	„	rokavic „ „	
	„	žilgreleev „ „	
	„	dokolenk „ „	
	„	papirnatih vlog sešili	
	kosov	snežnih kučem napletli	
	„	spodnjih hlač sešili	
	„	srajc sešili	
	„	jopičev sešili ali napletli	
	kg	svežega sadja nabrali	
	„	suhega „ „	
	„	mesa „ „	
	„	medu „ „	
	„	peciva „ „	
	kosov	jaje „ „	
	„	klobas „ „	
	l	vina „ „	
	„	žganja „ „	
	„	mleka „ „	
	„	sadnega soka „ „	
	kg	volnenih krp „ „	
	„	kavčuka „ „	
	število	popisanih medenih možnarjev	
	kg	železa „ „	
	„	bakra „ „	
	„	cina „ „	
	„	cinka „ „	
	„	niklja „ „	
	„	medi „ „	
	gramov	zbirka zlata „Zlato dam za železo“	
	K —	za „Rdeči križ“	
	„	članov nabrali za „Rdeči križ“	
	K — h —	„Teden Rdečega križa“	
	K — h —	Šolarske tedenske zbirke do 15./7. 16.	
		Vojno posojilo a) šola	
		b) okoliš	
		letakov razdelili	
	kg	jagod. in robid. listja Adlorju v Oberlaa	
		raznega	

Šola in vojna.

Naučno ministrstvo objavlja: Sedanja vojna je jasno dokazala, kako veliko vlogo igra nrvnost v modernem boju. Zato je začelo vrhovno armadno poveljstvo razmišljati o načinu, kako bi se moralni činitelj v oboroženi moči okreplil in s kakšnimi sredstvi bi se po vojni povzdignil smisel prebivalstva za vojno moč države. V tozadevnem dopisu vrhovnega armadnega poveljstva z dne 25. januarja 1916 na ministrsko predsedstvo se opozarja, da bi bila predvsem šola — kot naravna gojiteljica domoljubnega duha — poklicana, da v dosego omenjene svrhe stopi v službo armade. V šolah naj bi se na slavnosten način naznanila vsa odlikovanja za hrabrost pred sovražnikom, ki so si jih zaslužili bivši učitelji in učenci dotičnega šolskega zavoda; to bi ne vplivalo le na duha učencev kot bodočih vojakov, marveč po njih tudi na duha v družinah. Istemu namenu bi dobro služile tudi spomenice v letnih poročilih, v katerih bi bilo opisati delež, ki ga je imel dotični zavod v svetovni vojni, in navesti

vse učitelje in učence lastnega zavoda, ki so služili pred sovražnikom, ter posebno poudariti odlikovance. Glede odlikovanj se morejo šolska vodstva izvestiti v uradnih razglasih ali pa pri nadomestnih krdelih.

VOJNA PODPORA VPOKOJENEMU UČITELJSTVU NA HRVATSKEM.

Vsi vpokojeni učitelji in učiteljice ter učiteljske vdove, ki se niso zopet poročile, na Hrvatskem so prejeli od vlade enkratno vojno podporo po 200 K.